

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Att: Lars Petersen

Sundhedsstyrelsens følgenotat vedrørende SSP-samrådets kortlægning af unges misbrug af opioider.

Dato 04.05.2023
Sagsnr. 03-0901-549
Reference FOBU/KAGR

Resumé

Sundhedsstyrelsen har bedt samrådet for skole, sociale myndigheder og politi (SSP-samrådet) om at foretage en kommunal kortlægning af omfanget af misbrug af opioider blandt børn og unge. Formålet med kortlægningen er at få en pejling af den aktuelle situation i kommunerne samt anvende kortlægningen som et supplement til de øvrige overvågningsdata Sundhedsstyrelsen benytter sig af i overvågningen af narkotikasituationen i Danmark.

Data er indsamlet i marts-april 2023 og ca. 64 % af landets kommuner har deltaget i undersøgelsen. I alt har 15 ud af de 63 kommuner, der har svaret, rapporteret om en stigning i misbrug af opioider blandt børn og unge.

Selvom det er en bekymrende udvikling med stigning i en del af kommunerne, meldes der dog om få henvendelser omhandlende børn og unge med opioidmisbrug, og da vi samtidig ved fra andre datakilder, at det er relativt få unge, der misbruger opioiderne, giver kortlægning ikke i sig selv anledning til aktuelt at revurdere den generelle vurdering fra Sundhedsstyrelsen. Det er derfor fortsat Sundhedsstyrelsens vurdering, at omfanget af misbrug af opioider, såsom misbrug af tramadol, dolol, oxycodon og fentanyl hos børn og unge, ikke er et problem i kraftig vækst på nationalt plan.

Der ses dog lokale ophobninger af unge, som misbruger opioider og ofte som del af et blandingsmisbrug. Der kan være bekymring om en øget tilgængelighed af illegale opioider (som ud fra kortlægningen viser at blive bl.a. distribueret via kiosker og sociale medier). Grundet usikkerheden i data, og en formodet stigning i 24 % af kommunerne, der besvarede spørgeskemaet, anbefales det, at området følges tæt i de kommende år.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Danmark
T +45 72 22 74 00
E sst@sst.dk
www.sst.dk

Baggrund

Til brug for samrådet i sundhedsudvalget d. 11. april 2023 om børn og unges brug af afhængighedsskabende opioider udarbejdede Sundhedsstyrelsen et notat, som blev oversendt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet d. 14.03.2023.

I notatet fremlagdes tilgængelige data på området, som kunne beskrive brugen af opioider i Danmark. Dette var blandt andet data fra stofmisbrugsregisteret (Stofbrugere indskrevet i behandling/SIB) og Giftlinjen. Heraf konkluderede Sundhedsstyrelsen, at misbrug af opioider ikke er et meget stort problem blandt børn og unge generelt i Danmark. Sundhedsstyrelsen fremhævede også i notatet, at der ikke er tale om en opioid-krise i Europa, lignende den der aktuelt ses i USA. I notatet fremgik det dog også, at det ikke kunne udelukkes, at der lokalt kunne forekomme en stigning af omfanget af misbrug af opioider blandt børn og unge i Danmark.

Der var dog det forbehold i notatet, at seneste tal fra stofmisbrugsregisteret vedrørte årene frem til og med 2021, og at data fra 2022 og frem til i dag endnu ikke var tilgængelige.

På den baggrund bad Sundhedsstyrelsen samrådet for skole, sociale myndigheder og politi (SSP-samrådet) om at foretage en kommunal kortlægning med henblik på, at få en fornemmelse af den aktuelle opioid-situation blandt de unge i kommunerne.

Dataindsamling og metodemæssige forbehold

Sundhedsstyrelsen og SSP-samrådet udarbejdede et spørgeskema, som blev sendt ud til SSP i landets 98 kommuner d. 16.03.2023. I følgebrevet opfordredes SSP til blandt andet at kontakte kommunens misbrugscentre.

Ved deadline d. 27.03.2023, var der indkommet svar fra 43 kommuner. Det blev derfor besluttet at sende et rykkerbrev til de kommuner, der ikke havde svaret og at forlænge fristen til d. 25.04.2023.

Data fra spørgeskemaundersøgelsen blev indsamlet med det formål at give et pejlemærke, og kan således ikke give eksakte svar på udviklingen. Resultaterne skal derfor tages med det forbehold, at der ikke er tale om en systematisk indsamling jf. bilag 1. De kommuner, som har svaret, har indsamlet data på forskellige måder, og i forskelligt omfang, hvilket naturligvis giver begrænsninger mht. resultaterne.

Resultater

63 ud af landets 98 kommuner (64 %) har besvaret spørgeskemaet om børn og unges brug af opioider¹. 15 ud af de 63 kommuner, som har besvaret spørgeskemaet, beretter om en stigning i misbrug af opioider hos unge, hvil-

¹ 62 af kommunerne har besvaret spørgeskemaet og indgår i resultaterne i SSP-rapporten. Hertil kommer Københavns Kommune som har sendt en skriftlig besvarelse, men ikke udfyldt selve spørgeskemaet. Københavns Kommunes besvarelse kan ses som et bilag i SSP-rapporten.

ket svarer til 24 % af de besvarende kommuner. Kortlægningen viser, at stigningen i misbruget blandt de unge ses både i store og små kommuner, og geografisk spredt i kommuner over hele landet (se figur 3 i SSP-samrådets rapport).

Status blandt kommuner vedr. opioidmisbruget

Der er mange af de besvarende kommuner (44 %), som ikke har kunnet give et svar på, om de har set en stigning eller ej. Om dette skyldes manglende konkret viden eller om kommunerne ikke har haft opmærksomhed på dette, er uvist.

I ca. 2/3 af de besvarende kommuner har de det seneste år ikke fået nogen henvendelser omhandlende opioider fra hverken skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre. Når der er blevet taget kontakt til SSP om misbrug af opioider, er det oftest de unge selv, der har henvendt sig.

Kun meget få kommuner (under 10 %) melder om flere henvendelser end 6 omhandlende opioider det seneste år fra skoler, de unge selv, forældre, socialmedarbejdere, politi, rusmiddelcentre eller andre.

Enkelte kommuner rapporterer om, at opioidmisbruget står alene. Dog melder langt de fleste kommuner, at misbrug af opioider som oftest indgår som en del af et blandingsmisbrug.

Tilgængelighed og distribution

Kortlægningen viser, at opioiderne er illegale og skaffes fra pushere, kiosker, nettet og venner. Enkelte kommuner har i fritext beskrevet, at opioiderne let kan skaffes i kiosker, via internettet/SoMe og fra sælgere tæt på Stogstationer.

Sundhedsstyrelsens samlede vurdering

Selvom det er en bekymrende udvikling med stigning i en del af kommunerne, meldes der dog om få henvendelser omhandlende børn og unge med opioidmisbrug, og da vi samtidig ved fra andre datakilder, at det er relativt få unge, der misbruger opioiderne, giver kortlægning ikke i sig selv anledning til aktuelt at revurdere den generelle vurdering fra Sundhedsstyrelsen. Samlet set er det derfor fortsat Sundhedsstyrelsens vurdering, at omfanget af misbrug af opioider hos unge ikke er et problem i kraftig vækst på nationalt plan. Der ses dog lokale ophobninger af unge, som bruger opioiderne, og der kan være bekymring om en øget tilgængelighed af illegale opioider. På grund af stor usikkerhed omkring udviklingen i omfanget af misbruget i kommunerne, henstiller Sundhedsstyrelsen til, at situationen følges tæt.

Det må formodes, at kortlægningen har bidraget til, at nogle kommuner er blevet opmærksomme på problematikken vedrørende misbrug af opioider hos unge, og derfor er blevet mere opsøgende blandt de unge.

Sundhedsstyrelsen er aktuelt i gang med at undersøge situationen med misbrug af opioider blandt børn og unge i Norge og Sverige.

Men venlig hilsen
Kari Grasaasen

Chefkonsulent